

РЕЦЕНЗИЯ

от

Проф. д-р Тихомир Добринов Георгиев, д.м.н.

определен за член на Научното жури със заповед № Р-109-220/ 11.04.2018 г.

Относно дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт и професионално направление 7.2. Дентална медицина и специалност Хирургична стоматология, към Факултет по Дентална медицина на МУ-Варна „Проф. Параскев Стоянов“, за нуждите на Катедра по „Орална и лицево-челюстна хирургия“.

I. Кратки биографични данни

Д-р Анна Кирилова Ненова е родена през 29.09.1981, гр.Варна. Завършва висшето си образование по стоматология през 2006 г. във ВМУ – Пловдив. От 2006 г. до 2008 г. е лекар по дентална медицина в Дентален Център „Д-р Читалова“, гр.Варна. От 2008 г. е редовен специализант към катедра по Орална и лицево-челюстна хирургия, Факултет по дентална медицина-Варна. От 2009г. асистент към катедра по Орална и лицево-челюстна хирургия, Факултет по дентална медицина-Варна. През 2012г. придобива специалност по Орална хирургия.

Заглавие на дисертационен труд: ”Компоненти на орално здраве при пациенти в терминален стадий на хронично бъбречно заболяване на хронично диализно лечение” с научен ръководител проф. д-р Цветан Тончев д.м.

От момента на зачисляването си като асистент ръководи занятия по учебни дисциплини: упражнения по Орална и Лицево-Челюстна хирургия на студенти от трети, четвърти, пети и шести курс.

Членува в следните научни организации: Български зъболекарски съюз, Българско научно стоматологично дружество

Владее отлично английски и френски език.

II. Обем и структура на представения дисертационен труд

Разработеният от Д-р Анна Кирилова Ненова-Ногалчева дисертационен труд „Компоненти на орално здраве при пациенти в терминален стадий на хронично бъбречно заболяване на хронично диализно лечение“ е изключително актуален със своя

научен и научно – приложен характер. Написан е на 156 страници, от които 35 страници литературен обзор, цел и задачи – 2 стр., собствени изследвания включващи материал и методика, резултати и обсъждане – 78 стр., заключение и изводи – 12 стр. и е онагледен със 71 таблици и 28 фигури. Библиографската справка включва 194 литературни източника, от които 10 на кирилица и 184 на латиница.

Литературният обзор задълбочено и последователно разглежда физиологията на отделителната система в норма, етиологичните фактори за развитие на хронична бъбречна недостатъчност, оралните проблеми при пациенти с ХБН, както и промените в биологичното съдържимо на устната кухина при пациенти с ХБН.

В раздела „Заключение върху литературния анализ” автора подчертава нерешените въпроси - все още няма яснота относно дългосрочните ефекти на диализното лечение върху оралното здраве. Не са достатъчно проучени и проблемите, свързани с честотата, вида и характера на промените в оралната област при пациентите с ХБЗ на ХХД.

Не съществува систематизиран анализ на клиничните и лабораторни изследвания, верифициращи измененията в оралната лигавица, меките тъкани и твърдите зъбни тъкани при тази група пациенти.

Липсват убедителни данни за оралните промени, обусловени от динамиката в някои лабораторни показатели, изследвани в кръвен серум и обща нестимулирана слюнка при пациенти на заместително лечение и наличието на корелационни зависимости между тях.

В такъв аспект проучването на честотата, вида и характера на промените в оралната област от една страна, и оценката на ролята на клиничните и лабораторни изследвания които ги верифицират от друга, би могло да даде възможност както за оценка на оралното здраве, така и за разработване на алгоритъм за диагноза и профилактика при тази група пациенти.

III. Цел и задачи

Целта на настоящия дисертационен труд е да се проучи наличието, честотата и вида на някои от компонентите на оралното здраве при пациенти в краен стадий на хронично бъбречно заболяване на заместително лечение чрез използване на съвременни клинични и лабораторни методи и се изработи алгоритъм за диагноза и оценка клиничното състояние при тези болни.

За постигането на тази цел автора си поставя следните задачи:

- Да се проучи наличието, честотата и вида на измененията в оралното здраве при пациенти в терминален стадий на ХБЗ на ХХД, като халитоза, ксеростомия, обложеност на език и състоянието на гингивата.
- Да се подберат специфични лабораторни маркери в обща нестимулирана слюнка и кръвен серум, характеризиращи промените в устната кухина при болни с ХБЗ на ХХД: урея, креатинин, калций, фосфор.
- Да се анализират диагностичните възможности на общата нестимулирана слюнка като среда за изследване на урея, креатинин, калций и фосфор за оценка на риска от развитие на орални промени при пациенти с ХБЗ.
- Да се изследва sIgA като показател на локален хуморален имунитет в обща нестимулирана слюнка.
- Да се оцени ефекта от продължителността на заместителното диализно лечение върху изявата на патологични орални изменения при болни с ХБЗ.
- Да се изработи алгоритъм за оценка на оралното здраве на пациенти с ХБЗ на ХХД лечение.

Целта и задачите са добре насочени към конкретните нозологични групи, което дава възможност на автора, чрез правилно подбрани от него средства да реализира настоящата разработка.

IV. Актуалност на темата и целесъобразност на поставената цел.

Темата на дисертационният труд е значима за българската наука и практика. Тя разглежда обем от патологични увреждания в ЛЧО свързани с ХБН и методите за решение на проблемите свързани с тази патология. Дисертантът на базата на световния и личен опит анализира резултати и създава протокол за избор на най-адекватни лечебни подходи. По тази причина темата е целесъобразна и значима за българската стоматологична наука и лечебна практика.

V. Резултати

Д-р Ненова изчерпателно и аналитично представя резултатите от лекуваните и наблюдавани от нея болни. Използвани са разнообразен и голям по обем индексни системи за оценка на оралния статус на пациентите с ХБН, използвани са огромно количество лабораторни методи за определяне на показатели в кръвен серум и

нестимулирана обща слюнка, както и разнообразни статистически методи за краен анализ на резултатите, с което дисертантът се е справил. Това потвърждава, че приложените методи за лечение и анализирания клиничен материал, са негово лично дело.

VI. Изводи

На основание на отчетените и анализирани клинични резултати д-р Ненова прави следните изводи.

1. При всички пациенти с ХБЗ на ХХД се регистрира наличие на лош дъх. При обективното изследване най-голям е относителния дял на пациентите с четвърта степен (48,60%, 34 болни). При нито един от изследваните пациенти не беше регистрирана липса на миризма. Не се установява корелация между субективното усещане за лош дъх и резултатите от апаратното изследване.
2. Установява се значима корелация между ксеростомията и промените във вкуса, като зависимостта е правопрпорционална на давността на хемодиализата.
3. При всички изследвани болни е наличен в различна степен изразен налеп на гърба на езика, като е налице силна, положителна и статистически значима зависимост със степента на халитоза. В изследваната група няма регистриран случаи с липса на налеп.
4. Съществува значима положителна корелация между DI и CI. Не се установява такава по отношение на пол и възраст на болните, но е налице зависимост между възрастта и индекса РVI за оценка на гингивалното възпаление, като при мъжете над 60 години преобладават тези с тежък гингивит.
5. Нивата на урея и креатинин в нестимулирана обща слюнка показват положителна корелация с нивата в плазмата. След диализната процедура се установи значимо понижение на остатъчно азотните фракции в кръвен серум, докато стойностите на урея и креатинин остават статистически значимо повишени в нестимулирана обща слюнка.
6. Степента на промените в изследваните показатели на оралното здраве показват значима зависимост от степента на завишените нива на остатъчно азотните фракции в нестимулирана обща слюнка, като те са значително по-изразени при пациентите с продължителност на заместителното лечение повече от 5 години. Не се установява

статистически значимо влияние на продължителността на заместителното лечение върху РВІ.

7. Значимият относителен дял на пациентите с едновременно завишени нива на урея, креатинин и фосфор в кръвен серум и нестимулирана слюнка дава възможност за използването на горепосочените биомаркери в слюнката като метод за оценка и мониторинг при съобразяване с факта, че около 31,5 % от тях са фалшиво негативни.
8. При пациентите с ХБЗ на ХХД стойностите на sIgA са значително по-високи от тези при здрави контроли, което свързваме с нарушения локален хуморален имунитет. Налице е право пропорционална зависимост между стойностите на sIgA, продължителността на хроничния диализа и субективната оценка за вкусови промени.

XI. Приноси

На базата на проведените изследвания и направените изводи могат да се изведат следните приноси за науката и практиката.

Приноси с оригинален характер:

1. Внедрен е метод за изследване на остатъчно азотните фракции и електролити в обща нестимулирана слюнка.
2. Модифициран и внедрен е метод за оценка на обложеността на езика.
3. Доказана е възможността на изследваните биомаркери – урея, креатинин и фосфор в нестимулирана слюнка да се използват като метод за оценка и мониторинг на оралните промени настъпващи в устната кухина при болни с ХБЗ на ХХД.
4. Разработен е алгоритъм за оценка на оралното здраве при пациенти с ХБЗ на ХХД лечение.

Приноси с потвърдителен характер:

1. Установена е корелация между нивата на остатъчно азотните фракции в плазма и обща нестимулирана слюнка при изследваните болни.
2. Доказана е зависимостта на степента на изява на оралните промени от продължителността на заместителното хемодиализно лечение.

3. Доказано е, че степента на завишаване на остатъчно азотните фракции определя изявеността на промените в оралното здраве при изследваните болни.

VII. Характеристика и оценка на дисертационният труд

Дизайнът на проучването включва правилно подбрани материали и методи на изследване по всички задачи, което гарантира достоверност на резултатите и приноси с оригинален характер. Дисертационният труд на д-р Анна Ненова е структуриран правилно, съдържа всички елементи на научна разработка и отговаря на изискванията на З.Р.А.С.Р.Б. и на Правилника за развитие на академичния състав в МУ – Варна.

Резултатите са коректно описани и изчерпателно анализирани. Те обхващат всички аспекти от поставените задачи, което позволява постигането на поставената цел.

VIII. Преценка на публикациите и личния принос на дисертанта.

Списъкът с публикации предоставен от д-р Анна Ненова е в размер 3 пълнотекстови публикации отпечатани в български научни списания. В 1 от тях той е единствен автор. В две от тях е първи автор.

Разработваният дисертационен труд е лично дело на автора в добра колаборация с научни звена работещи в тази област.

Авторефератът е разработен съобразно възприетите академични изисквания. Неговото съдържание и онагледеност обхващат всички части на представения научен труд.

Дисертантът се е съобразил с направените предварителни критични бележки.

IX. Заключение

Казаното до тук ми дава основание да направя следното заключение:

Цялостната ми оценка за дисертационният труд на д-р Анна Ненова на тема „Компоненти на орално здраве при пациенти в терминален стадий на хронично бъбречно заболяване на хронично диализно лечение“ е категорично положителна. Трудът отговаря на критериите за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“, има приносен характер за денталната медицина и оралната хирургия в частност, показва категорично, че д-р Ненова познава съвременната специализирана

литература в нейната широта и профилираност и има богат клиничен и изследователски опит.

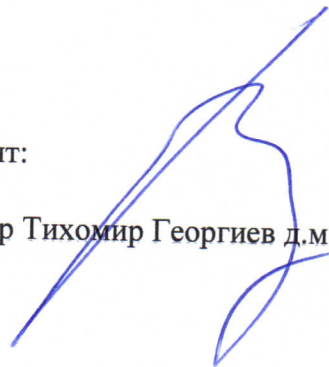
Убедено ще гласувам „ЗА“ и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на доц. д-р Анна Ненова образователна и научна степен „Доктор“.

Варна

10.06. 2018 г.

Рецензент:

(проф. д-р Тихомир Георгиев д.м.н.)

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.